

*el gust per
la lectura*

Curs 2014-2015

3r i 4t d'ESO

BARCELONA

1706 • 1714

**BARCELONA
1706-1714.
DIETARI D'UN
ADROGUER**
Oriol Garcia Quera

Guia de lectura
Orientacions didàctiques

1714 / 2014

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

HISTÒRIES DE 1714

El gust per la lectura
Curs 2014-2015 - 3r i 4t d'ESO
Històries de 1714

Barcelona 1706-1714. *Dietari d'un adroguer*

Oriol Garcia Quera

Guia de lectura
Oriol Garcia Quera
Anna Grau Gimeno

Departament d'Ensenyament
Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersiò i Acolliment Lingüístics

Setembre 2014

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	4
ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT	
Objectius	5
Continguts	6
Criteris d'avaluació	8
ABANS DE LLEGIR	
Part externa del llibre	9
Part interna del llibre	12
TOT LLEGINT	
Pas a pas	15
Presentació del dietari	15
Barcelona sense el duc d'Anjou	17
De la derrota d'Almansa a l'arribada d'Elisabet Cristina a Barcelona	23
Barcelona, ciutat reial	27
La mort de Josep I sense descendència	29
Barcelona sense el rei Carles III	32
El Tractat d'Utrecht i les seves conseqüències	34
L'atac dels borbònics	36
Les traduccions del dietari	37
El llegat	40
Els personatges	41
Activitat de síntesi	43
DESPRÉS DE LLEGIR	
Conversa literària	48
La vida a Barcelona el 1714	49
Càmera i... acció!	52
Annex 1: Glossari de recursos visuals	53
Annex 2: Mapa de Barcelona el 1714	55

PRESENTACIÓ

Ens trobem davant d'una obra que, per la seva originalitat, no és fàcil de classificar. Es tracta d'un llibre que evoca una època històrica en què la ciutat de Barcelona va viure alguns dels fets més violents i decisius de la seva història.

*Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer*¹ és una obra de ficció, malgrat que alguns fets que s'expliquen són reals i que molts dels personatges que hi apareixen també ho són. Narra els fets, amb text i imatges, d'una manera versemblant i amb grans dosis de realisme, gràcies a l'esforç de l'autor per ser fidel a l'època i els fets històrics.

Oriol Garcia Quera és un reconegut autor de còmics històrics i també duu a terme activitats sobre el còmic en centres escolars.

Aquesta guia de lectura està estructurada de la manera següent:

- **Abans de llegir.** Tenint en compte que es tracta d'un llibre de format regal, poc habitual en les lectures escolars, a l'apartat d'abans de la lectura es remarquen especialment l'observació dels aspectes formals del llibre. L'apartat té l'objectiu de familiaritzar el lector amb el llibre que té a les mans. Es tracta d'analitzar la informació que ens proporcionen la portada, la contraportada, la il·lustració; en definitiva, les parts externes del llibre. I també de recuperar els coneixements previs que tenen els lectors sobre els continguts del llibre, de manera que pugin utilitzar i ampliar els coneixements històrics i culturals necessaris per millorar la comprensió del llibre.
- **Tot llegint.** Conté activitats per facilitar la interpretació del text i de les il·lustracions. Serveixen d'acompanyament de la lectura i per seguir l'argument, tenint en compte tant el text com les imatges. L'objectiu és ajudar a aprofundir en la comprensió del llibre. Aquest apartat té en compte els blocs temàtics de lectura que es corresponen, a grans talls, amb l'esdevenir de la història.
- **Després de llegir.** Aquest apartat amplia i va més enllà de la lectura del llibre. S'hi plantegen activitats de reflexió crítica, pensades per aprofundir en els continguts del llibre. Aquí no s'oblida la importància d'ajudar els lectors a crear-se una opinió crítica sobre el que han llegit i a transmetre-la amb arguments raonats.

La web <http://www.xtec.cat/web/centres/celebracions/2013/1714> [consulta juliol del 2014] conté propostes i recursos sobre el Tricentenari dels fets del 1714 que poden ser de gran utilitat per complementar la informació sobre els aspectes històrics del llibre.

Esperem que aquesta guia us ajudi a aprofundir en tots els aspectes del llibre, a elaborar-ne la vostra pròpia interpretació i a compartir-la amb els vostres companys.

¹ Garcia Quera, O. (2013): *Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer*. Ajuntament de Barcelona, Direcció de Serveis Editorials.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

Objectius

- 1.** Fomentar el gust per la lectura, valorant-la com a font de plaer, d'enriquiment personal i de coneixement d'un mateix i del món, i consolidar hàbits lectors.
- 2.** Descobrir la lectura com una eina de creixement i enriquiment personals i com a mitjà per identificar en la societat actual elements vinculats a fets històrics del passat.
- 3.** Valorar la comunicació com a mitjà per aprofundir en la comprensió del món i per combatre la discriminació i els estereotips.
- 4.** Identificar els elements que configuren una narració (temps, espai, personatges, estructura, temes i argument) i analitzar-los.
- 5.** Identificar la relació entre imatge i text en els llibres il·lustrats.
- 6.** Identificar els elements de la il·lustració (tècnica, format, mida, color...) i la seva funció expressiva.
- 7.** Identificació els elements bàsics del gènere del dietari.
- 8.** Comprendre i crear textos literaris utilitzant els coneixements bàsics sobre el text narratiu i el gènere del dietari.
- 9.** Identificar elements de la narració històrica, especialment pel que fa al tractament dels fets i personatges històrics que hi apareixen, al rigor en la recreació d'ambients i situacions i a la relació entre ficció i fets històrics, d'acord amb les convencions del gènere.
- 10.** Desenvolupar un pensament crític, obert i flexible en els processos comunicatius originats a partir de la lectura i ser capaç de debatre, amb arguments i respecte, les idees pròpies i d'altri.
- 11.** Interaccionar amb els altres, comprendre i expressar-se oralment, per escrit o audiovisualment, adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.
- 12.** Estimular la creativitat de l'alumnat.
- 13.** Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de les llengües.

Continguts

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

1. Comprensió i interpretació de textos escrits amb atenció a les característiques específiques dels textos narratius.
2. Lectura i anàlisi d'imatges.
3. Planificació i producció, oral i escrita, de textos narratius i descriptius.
4. Participació en debats orals sobre temes relacionats amb el contingut de les obres literàries.
5. Actitud de cooperació i respecte crític envers les diferències d'opinió en les situacions de treball compartit.
6. Participació en la interacció com a eina per a prendre consciència dels valors i sentiments propis i aliens.
7. Cerca d'informació i hàbits de consulta per comprendre i ampliar el contingut dels missatges, utilitzant estratègies prèvies a la cerca i amb recurs a fonts diverses.
8. Ús d'estratègies de recollida d'informació oral, aprendre a escoltar, saber seleccionar i valorar les diferents informacions.
9. Contrastació dels continguts dels textos analitzats amb els coneixements propis, abans i després de la lectura.
10. Cerca del significat del lèxic desconegut a partir del context, analitzant la forma de les paraules o usant diccionaris, amb la contextualització de les accepcions.
11. Composició de textos orals, escrits (en suport paper o digital) i audiovisuals propis de l'àmbit acadèmic, especialment resums, exposicions senzilles i conclusions sobre les tasques i els aprenentatges fets amb atenció especial als narratius, descriptius i expositius.
12. Organització i valoració del treball individual per progressar en l'aprenentatge de manera autònoma i per a la millora personal i del treball en equip per a la construcció col·lectiva del coneixement.

DIMENSIÓ ESTÈTICA I LITERÀRIA

1. Lectura d'una obra de literatura de gènere narratiu seguint una guia de lectura.
2. Ús d'estratègies i tècniques que ajudin a analitzar i interpretar el text literari abans, durant i després de la lectura.
3. Anàlisi dels elements que configuren una narració (personatges, estructura narrativa, temps, espai, temes i argument)
4. Identificació dels elements principals del gènere del dietari.
5. Creació de textos literaris amb tècniques de foment de la creativitat i de simulació, creació de versions o elaboració a partir de la reflexió i l'anàlisi de textos model.
6. Desenvolupament progressiu de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement del món i d'un mateix.

DIMENSÍO PLURILÍNGÜE I INTERCULTURAL

- 1.** Conscienciació que les llengües són elements que defineixen la identitat personal i col·lectiva, una eina potenciadora de la comunicació i l'aprenentatge i una porta oberta a la comprensió del món i de les altres persones.
- 2.** Conscienciació de la pertinença a una comunitat lingüística, social i cultural i actitud positiva d'interès i confiança davant la diversitat de llengües i cultures.
- 3.** Interès per parlar i escriure correctament la llengua pròpia i les apreses en el currículum escolar.
- 4.** Conscienciació de les pròpies actituds davant les diferències entre llengües i cultures, i valoració de les variacions lingüístiques i culturals.
- 5.** Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- 6.** Actitud crítica davant dels missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació i voluntat de superar els prejudicis.

Criteris d'avaluació

L'avaluació inicial pot realitzar-se amb una tria de les activitats que configuren l'apartat «Abans de llegir», que permetran constatar els coneixements previs de l'alumnat.

L'avaluació sumativa, un cop llegida i treballada l'obra corresponent, pot fer-se amb una tria de les activitats dels apartats «Tot llegint» i «Després de llegir». Aquests instruments s'han de complementar amb l'observació de la progressió dels alumnes amb relació a la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita de raonaments basats en el contingut de la lectura i la capacitat de generar un text literari a partir de pautes i tècniques de construcció literària.

Algunes activitats que poden ajudar a elaborar una pauta d'avaluació de l'alumnat són les següents:

- Participar activament i reflexivament en les activitats realitzades a l'aula.
- Comprendre i sintetitzar fragments de l'obra llegida tenint en compte la imatge i el text.
- Produir pautadament i acuradament textos narratius i descriptius, prenent com a model un text literari treballat a l'aula.
- Crear entrades de dietari a partir d'esdeveniments actuals.
- Identificar les característiques principals del gènere històric.
- Identificar les característiques principals del gènere del dietari.
- Crear textos escrits a partir de l'observació de les il·lustracions.
- Mostrar interès per l'aprenentatge.
- Respectar els torns de paraula i les opinions dels altres.
- Tenir cura de la presentació de les activitats i fer-ho de manera puntual.
- Treballar de manera autònoma, tant individualment com en grup, i prendre consciència de la importància de la feina feta correctament, i sentir-se'n satisfet després.
- ...

ABANS DE LLEGIR

Per començar, és recomanable preveure una conversa compartida amb els alumnes a partir dels aspectes exteriors del llibre. A continuació trobareu una guia per a aquesta activitat.²

Part externa del llibre

1. Observa com és el llibre externament i contesta les preguntes següents:

- Com són les tapes del llibre que tens a les mans?
Dures.
- Quina forma té aquest llibre?
Apaïsat.
- I quina mida?
Mesurar. És una mida que recorda un llibre de registre o algun altre tipus de quadern adequat per fer prendre notes o fer esbossos.
- Trobes alguna relació entre el títol i la mida i el format del llibre?
És la mida més adequada per a un dietari que conté dibuixos i textos.
- Passa la mà per damunt de la coberta i observa-la bé:
  - Té relleus?
Sí.
  - Quin color s'ha utilitzat per a les lletres?
Daurat.
  - Té relació el títol amb el dibuix i els colors que s'hi utilitzen?
Sí. La gamma de colors i l'estètica de l'edició resulten versemblant per a l'època i el tipus de publicació que es volen recrear.
  - Quines diferències trobes entre l'aspecte i el format d'aquest llibre i els que acostumes a llegir a classe?
Es tracta d'un llibre regal, poc habitual en les lectures escolars.
  - Per què creus que hi ha aquestes diferències?
Perquè s'ha volgut cuidar molt tots els aspectes formals del llibre i donar-hi un aspecte que recordés l'època en al qual se situa l'acció.

2. Ara llegeix el títol i fes hipòtesis:

- Quina pot ser la temàtica d'aquesta obra?
Històrica.
- Quines d'aquestes accepcions de la paraula dietari que apareixen al diccionari creus que poden ser més adequades per al títol del llibre?
  - 1 m. [HIH] Llibre en què un cronista escriu, per dies, els esdeveniments més notables.
  - 2 m. [LC] [FLL] Llibre en què algú escriu observacions i reflexions dia rere dia.

² Podeu ampliar aquesta guia a partir de les propostes que apareixen al dossier del programa *El gust per la Lectura Els àlbums i els llibres il·lustrats: Una descoberta, diverses veus* [consulta juliol del 2014].

- 3 m. [LC] [ED] Llibre en què s'anoten els ingressos i les despeses diàries d'una casa.
  - Per què creus que l'autor ha triat el dietari com a forma de presentar la seva història i no un altre gènere?
Perquè permet narrar el dia a dia de la ciutat i alhora expressar el punt de vista del protagonista sobre el fets.
  - En què creus que consistia, tradicionalment, la feina d'un adroguer?
La feina d'adroguer consistia a vendre al detall productes d'ultramar i de les colònies, com ara les espècies, el sucre o el cacau. A més, venia una mica de tot: pintures, herbes, neules, etc.
3. Fixa't en la portada. Quina informació consideres que ens aporta la il·lustració?

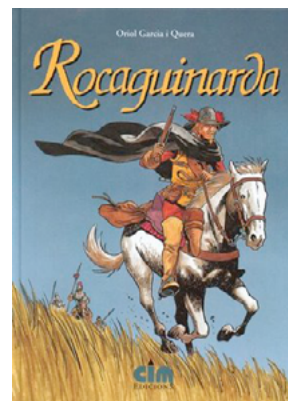
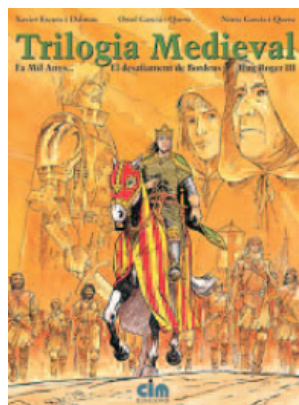
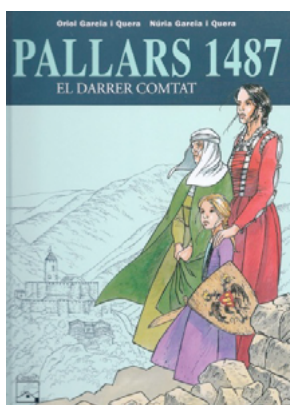
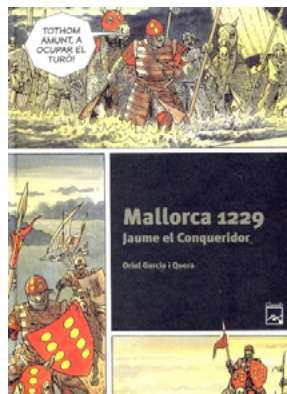
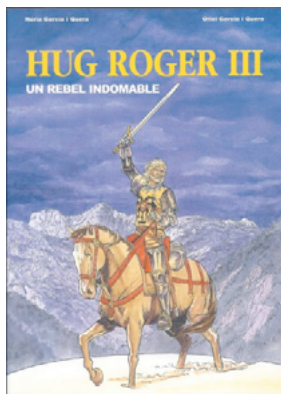
A la il·lustració apareix un personatge de l'època (1706-1714) que està assegut sobre un bagul. Es pot suposar que és l'adroguer, un soldat o un altre personatge. El bagul ens dóna la idea que està esperant per iniciar un viatge (vegeu pàgina 24). La rata pot ajudar a situar l'acció a Barcelona durant el setge (les rates eren habituals a les ciutats de l'època, especialment en temps de guerra).

4. Qui és l'autor d'aquesta obra? Coneixes alguna altra obra seva? Digues alguns dels títols i quins temes tracten. Per ajudar-te a resoldre aquesta activitat, et presentem a continuació algunes portades de les seves obres.
- Un cop hagin identificat l'autor, se'ls poden donar algunes webs perquè s'informin i contrastin la informació. Es pot proposar una lectura crítica de les webs, comparant la informació que hi apareix en funció del tipus de web (oficial, no oficial, tipus de web -enciclopèdia, web sobre el còmic, revista...-). Podeu trobar orientacions sobre com avaluar pàgines web en el document [Lectura en digital -Col·lecció TAC-5 \[consulta juliol del 2014\]](#)

http://ca.wikipedia.org/wiki/Oriol_Garcia_i_Quera

<http://www.guiadelcomic.es/g/oriol-garcia.html>http://www.sapiens.cat/ca/notices/2010/12/entrevista_a_oriol_garcia_i_quera_590.php

Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer
Orientacions didàctiques

L'Oriol Garcia Quera és autor, entre d'altres, dels còmics històrics següents:
L'Exèrcit Errant (1993), Editorial Signament
Gorja Mortal (1994), Editorial Signament
L'Amenança Sarraïna (1995), Editorial Signament
Revenja (1996), Editorial Signament
Rocaguinarda (2003), Editorial CIM
Barcelona 1714: L'Onze de setembre (2002), Casals
Corpus 1640: La revolta dels segadors (2004), Casals
Guifré 897. L'origen de la nació (2006), Casals
Pallars 1487. El darrer comtat (2008), Casals
Mallorca 1229. Jaume el Conqueridor (2010), Casals

5. Llegeix el text de la contracoberta i després contesta aquestes preguntes:

- Creus que pot tenir interès el dietari personal d'un adroguer?
Resposta oberta.
- Què creus que s'hi explicarà?
Resposta oberta.
- Per què creus que el text apareix escrit en tres llengües?
Perquè persones de fora de Catalunya també puguin conèixer els fets que s'hi expliquen (resposta orientativa).
- Quina deu ser la temàtica d'aquesta obra?
Històrica.

Part interna del llibre

6. Obre el llibre per qualsevol pàgina i observa:

- El paper del llibre és prim o gruixut? Té color o és blanc? Creus que les característiques del paper influeixen en la impressió que causa un llibre?

És un paper gruixut de color crema, que intenta imitar el paper de l'època. La textura, el tacte, l'aspecte..., del paper són importants perquè ens situen en un determinat context de lectura (en aquest cas, un llibre situat al segle XVIII).

- Relaciona els apartats que apareixen a l'índex amb el contingut corresponent.

Temps de guerra: 6	[1] Definicions de mots.
Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer: 2	[2] Narració.
Llegat: 4	[3] Reals i de ficció.
Els personatges: 3	[4] Què va passar després.
Glossari: 1	[5] Persones que han ajudat l'autor.
Agraïments: 5	[6] El context.

- Quin apartat correspon al que s'explica a la contraportada?

Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer (El dietari, pròpiament)

7. Quants tipus de lletres diferents trobes en una pàgina? Què indica cada tipografia? Completa la taula

Tipus de lletra	Què indica
Lletra vermella i d'impremta.	El dia en què s'escriu el dietari.
Lletra negra d'impremta.	El que escriu l'autor del dietari sobre aquell dia.
Lletra vermella manuscrita.	Descripció del dibuix o bé alguna apreciació de l'autor sobre el que hi explica o dibuixa.

8. Fixa't en la presentació:

- Qui la signa?

La presentació que té és signada per l'alcalde de Barcelona, Xavier Trias.

- Quina informació aporta?

Diu que vol aprofitar la commemoració del tricentenari dels fets del 1714 perquè coneguem més bé el nostre passat i reflexionem sobre el present i el futur.

9. L'apartat «Temps de guerra» ens situa en el temps i ens fa entrar en la història que llegirem a continuació. Llegeix-lo i contesta les preguntes que trobaràs a continuació.

- Quines paraules o expressions no has entès?

Resposta oberta.

- Quines informacions t'ha aportat aquest text?

Resposta oberta.

- Quines altres coses sobre aquest tema voldries conèixer? Creus que la lectura d'aquest llibre t'ajudarà a conèixer-les?

Resposta oberta.

10. Observa, en qualsevol pàgina, la disposició general del text i la imatge, i digues com ho «llegeixes»:

- Mires primer la pàgina en conjunt o els ulls se te'n van als dibuixos?

Resposta oberta.

- Fas una ullada general a la il·lustració o observes el dibuix amb detall?

Resposta oberta.

- En quin moment comences a llegir el text?

Resposta oberta.

- Creus que les imatges sense el text ens permetrien entendre el contingut del llibre? I el text sense les imatges?

Resposta oberta.

- Com creus que el text ajuda la imatge? I la imatge el text?

Resposta oberta.

El tipus de llibre, que és el dietari, permet fer la lectura com es vulgui: hi ha qui primer mirarà el dibuix i després buscarà la informació que aporta el text; hi ha qui llegirà els textos manuscrits en vermell juntament amb el dibuix, etc. El que sí que és segur és que el lector no es pot estar de cap de les parts que conformen la pàgina, ja que es complementen i cadascuna aporta una informació diferent.

11. Abans de començar la lectura, i posat que és el dietari d'un adroguer, aventureu-vos a fer una llista, entre tots, dels productes que creieu que es venien en una adrogueria del segle XVIII.

Resposta oberta. Aquesta pregunta es relaciona amb la pregunta número 6 de l'apartat "Durant la lectura".

TOT LLEGINT

Pas a pas

PRESENTACIÓ DEL DIETARI

1. Obre el llibre per les pàgines 8 i 9, llegeix el text i després observa bé les dues pàgines:

- De quin color i de quina mida és el text de la pàgina esquerra?
És de color grana i té un cos més gran que el de la dreta. El text que acompanya el dibuix imita la lletra manuscrita.
- Què hi ha en el dibuix? Què s'hi explica?
En el dibuix hi apareix la família de l'autor del dietari i l'adrogueria. L'autor del dietari es presenta i inicia el dietari.
- I el text de la dreta?
És de color negre i d'un cos més petit que el de la pàgina esquerra. S'hi explica el que passa a la ciutat.
- Explica la sensació que et transmeten els dibuixos:
  - Els trobes alegres o tristos?
Resposta oberta.
  - Són realistes o fantàstics?
Resposta oberta.
  - Tenen molts o pocs detalls?
Resposta oberta.
  - En quina posició es troba qui fa els dibuixos?
Resposta oberta.

Pàgina 8

Pàgina 9

En aquest cas, els dibuixos transmeten sensacions positives (tendresa per la família, alegria). Són realistes i tenen molts detalls. L'autor dels dibuixos es troba en posició d'observador, dibuixa el que veu com si fos una càmera fotogràfica.

- 2.** Comenteu a classe el significat de la frase: «Avui el nét del rei Sol s'ha quedat a l'ombra!».

En realitat, el dia que marxa el duc d'Anjou i abandona el setge de Barcelona, es va produir un eclipsi de Sol. El duc d'Anjou era nét del rei Lluís XIV, a qui s'anomenava Rei Sol. La broma va estar servida: el Sol havia eclipsat el nét del Rei Sol. Com es veu en el text, la creença popular sobre els fenòmens naturals era molt diferent de la d'ara. Es pot trobar més informació sobre aquest eclipsi a les webs següents [consulta juliol 2014]:

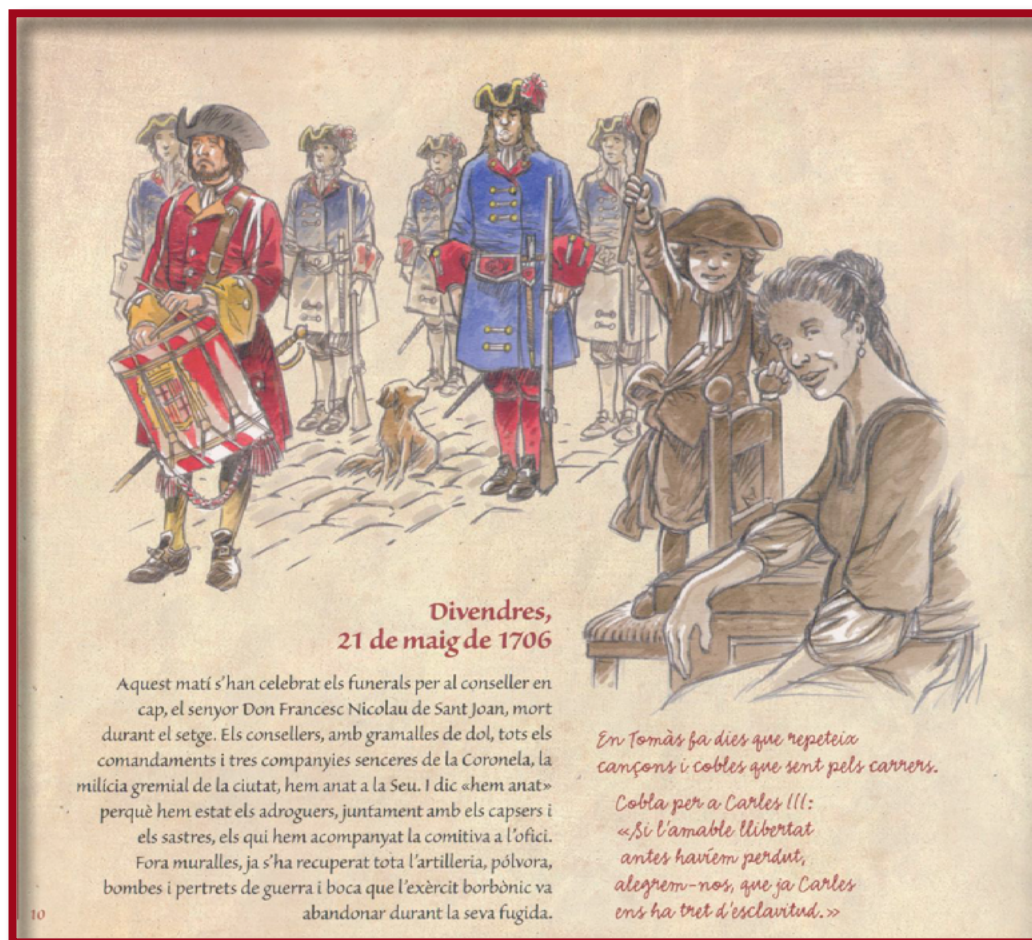
<http://eclipse-maps.com/Eclipse-Maps/History/Pages/1701-1740.html>

http://www.staff.science.uu.nl/~gent0113/publications/eclipse_maps.pdf

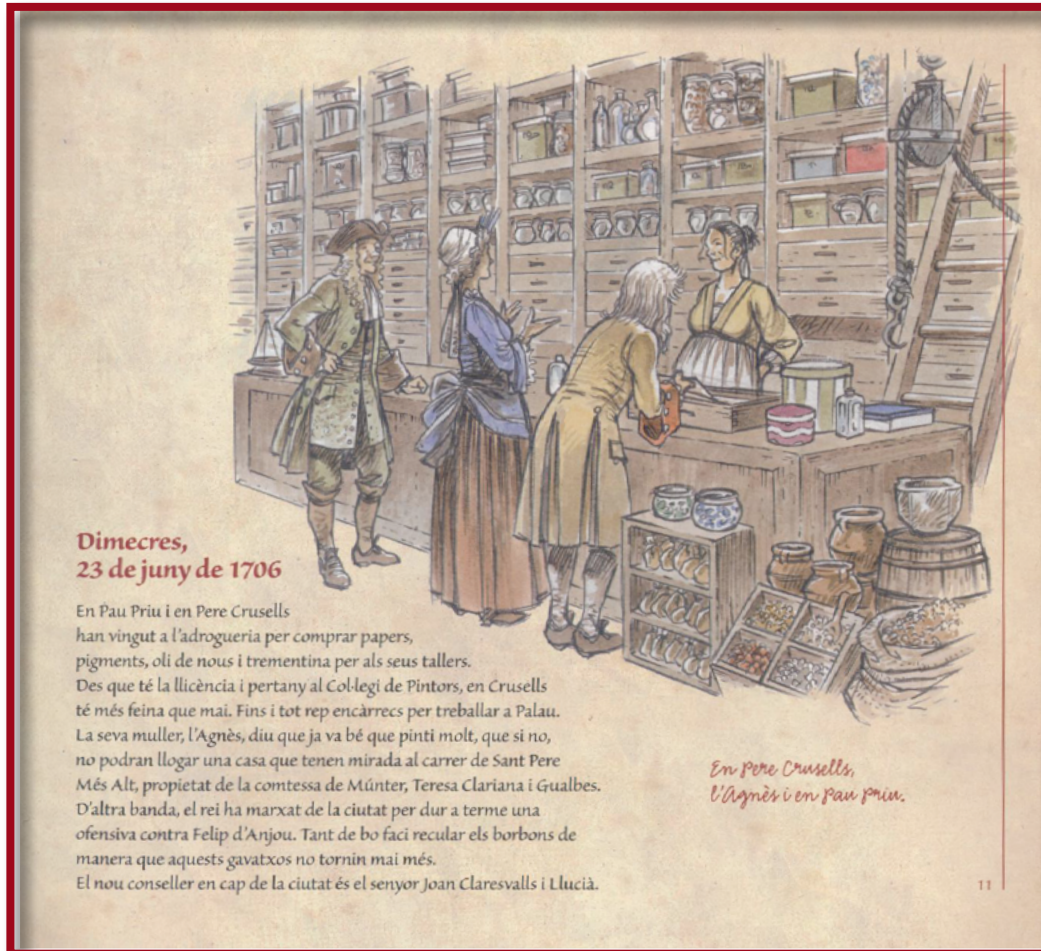
- 3.** Completeu la part corresponent a les pàgines 8 i 9 del quadre-resum de la pàgina 43.

BARCELONA SENSE EL DUC D'ANJOU

4. Observa les pàgines 10 i 11 i digues com s'hi ha repartit la informació, segons els diferents tipus de lletra i les il·lustracions.

Pàgina 11

El text i el dibuix de l'esquerra corresponen a l'explicació del que passa a la ciutat. El dibuix i el text de la dreta, al que es viu a casa de l'autor del dietari.

5. En aquesta mateixa pàgina 10 es defineix la Coronela com la milícia gremial de la ciutat. Explica en què consistia.

Era el nom que rebien les milícies urbanes de les ciutats del Principat de Catalunya. Estaven formades per ciutadans militaritzats dels gremis dels diferents oficis. La més poderosa era la Coronela de Barcelona, organitzada en sis batallons, cadascun dels quals estava sota la protecció d'un Sant Patró Catòlic, i amb capacitat per mobilitzar una força paramilitar d'aproximadament 4.000 homes. Es pot trobar informació sobre la Coronela de Barcelona a:

http://www.guerradesuccessio.cat/organitzacio_militar_29.html

http://ca.wikipedia.org/wiki/Coronela_de_Barcelona

6. Llegeix la pàgina 11 (text i imatge) i després contesta aquestes preguntes:

- Què diu el text que s'hi venia en una adrogueria?
S'hi venia paper, pigments, olis de nous i trementina.

- Aquests productes coincideixen amb la llista que has fet a l'apartat "Abans de llegir"? Quines diferències hi ha?
Resposta oberta. Aquesta pregunta es relaciona amb la pregunta 6 de l'apartat "Abans de llegir".
- Els productes es venien envasats o a granel?
Els productes es venien a granel.
- Què t'ho fa pensar?
A la il·lustració d'aquesta pàgina, hi ha unes balances, sacs, pots i flascons, gerres, caixes i altres estris, que ens indiquen que es venia a granel.
- Tenen feina en aquesta època, els pintors a la ciutat?
Molta feina.
- On vol llogar la casa, la senyora Crusells?
Al carrer de Sant Pere Més Alt.
- Existeix encara actualment aquest carrer?
Sí.
- En quin barri es troba?
Al barri de Sant Pere.
- De quins dos reis es parla en el text d'aquesta pàgina?
De Felip d'Anjou i de Carles III d'Àustria.
- Quin és el desig de l'adroguer respecte d'aquests dos reis?
Que l'ofensiva de Carles III contra Felip obtingui la victòria sobre els exèrcits borbònics.

7. La pàgina 12 parla de la vida artística a la ciutat. Llegeix-la i observa el dibuix amb deteniment i després fes les activitats que trobaràs a continuació.

- Ara que ja saps qui formava la Coronela, explica què significa la frase: «A en Pau Priu el Col·legi de Pintors l'ha nomenat sergent de la seva companyia».
En Pau Priu, tot i que era un pintor, dedicava unes hores a la milícia urbana; en un moment donat va actuar de sergent de la seva companyia.
- Com s'anomenaven els teatres al segle XVIII?
S'anomenaven «Casa de les Comèdies».
- Quines semblances i diferències observes en el dibuix entre el teatre tal com és ara i com era al segle XVIII?
Bàsicament, els teatres eren semblants als teatres actuals pel que fa a la disposició de l'escenari i del públic. Les diferències: que ni al pú-

blic ni a l'escenari hi veiem cap dona, que hi ha gent dreta entre el públic, s'hi veu el mànec d'una espasa, la gent porta el barret posat, s'hi fuma...

8. Observa a la pàgina 13 el recurs de la llum en l'escena del bateig:

■ Quina font de llum hi ha apareix?

Un ciri.

■ Què il·lumina?

Il·lumina la cara dels personatges que hi ha al voltant de l'infant

■ Quines parts queden ombrejades?

Queden ombrejades la part de la cara dels personatges que són a l'altra banda del ciri.

9. Observa les il·lustracions de les pàgines 14 i 15 i marca si són veritables o falses les afirmacions següents.

	Veritable	Fals
El dibuix reproduceix fidelment el que diu el text.		X
El dibuix té relació amb el text.	X	
El dibuix aporta nous detalls i complementa el que explica el text.	X	
El dibuix és abstracte per transmetre millor el missatge.		X
El dibuix explica el que no pot explicar-se al text, perquè seria excessiu.		X

10. Segons la informació que apareix a la pàgina 15, quina d'aquestes definicions s'ajusta al mètode de la insaculació, mitjançant el qual es triaven els nous consellers?

Mètode d'elecció utilitzat per escollir els consellers i càrrecs municipals. Consistia a col·locar els noms dels aspirants, en forma de boletes de cera, dins de bosses, per tal que el dia de Sant Andreu un infant en tragués una.

Cursa de sacs que duïen a terme els candidats a consellers. El que arribava primer i sense caure era nomenat conseller en cap.

Enviament d'un sac que les persones que aspiraven als càrrecs que es proposaven havien d'omplir d'objectes preciosos destinats al rei, que era qui triava els càrrecs en funció de la riquesa que contenia el sac.

■ Escriviu els vostres noms en paperets i reproduïu un procés d'insaculació a l'aula.

■ Feu un debat a classe en què discutiu els avantatges i inconvenients

que té aquest sistema d'elecció enfront de les eleccions per votació popular. Tingueu en compte els poders absoluts, les dictadures i altres sistemes que conegueu.

11. Observa les il·lustracions de les pàgines 16 i 17. Després contesta les preguntes que apareixen a continuació.

- Quina tècnica creus que ha utilitzat l'autor?
Llapis i aquarel·les.
- És un dibuix realista?
Sí, és realista i amb molts detalls.
- Quins colors hi predominen?
Tons vius però tirant a pastel, gens cridaners, mitigats pel color de fons de la pàgina.
- Què et transmet l'ús dels colors que s'hi utilitzen?
Resposta oberta que ha d'incloure que sembla de l'època de què es parla.
- Quin ofici tenen els personatges que apareixen en el text d'aquestes pàgines?
Són els pintors Pau Priu i Pere Crusells.
- Busqueu informació i expliqueu si són persones que van existir realment o són personatges inventats per l'autor.
Són reals. Se'n pot trobar informació a les enciclopèdies.

12. Llegeix (text i imatge) la pàgina 18 i marca en el plànol de l'annex 2 el recorregut del rei per la ciutat.

13. Contesta:

- Qui vestia gramalla?
Els consellers.

- En quines ocasions?
En les ocasions solemnes.
- Com era el vestit de coronel?
Consistia en una casaca vermella amb galons daurats, uns pantalons bombatxos fins al genoll, vermells també. Duia un barret triangular amb plomall i guants blancs.

Pots trobar més informació sobre els uniformes militars a
http://www.guerradesuccessio.cat/organitzacio_militar.html

14. Completa la part corresponent a les pàgines 10 a 18 a la taula de la pàgina 43.

DE LA DERROTA D'ALMANSA A L'ARRIBADA D'ELISABET CRISTINA A BARCELONA

15. Busca informació i digues:

- En quina data es va produir la batalla d'Almansa?
El 25 d'abril de 1707.
- Segons el que es llegeix al llibre, quants dies va trigar la notícia a arribar a Barcelona?
La notícia arriba a Barcelona el 5 de maig (pàg. 19), han passat 10 dies, doncs.
- Per quins mitjans et sembla que arribaven les notícies aleshores?
Les notícies arribaven per correu, i també mitjançant viatgers que arribaven a la ciutat per terra o per mar.

16. Com es diu al títol, aquest llibre simula el dietari d'un adroguer. Llegeix la pàgina 19 i completa el text tenint en compte el que has llegit fins ara:

El personatge que escriu el dietari és **Jaume Ribes**. La narració està escrita en **primera** persona del singular i el temps verbal que s'utilitza és el **pretèrit indefinit d'indicatiu**. En el dietari se'ns expliquen fets relacionats amb **la vida quotidiana, la vida de la ciutat, la guerra [resposta orientativa]**. La periodicitat amb la qual el protagonista escriu el dietari és variable i l'escriu perquè vol **dibuixar i contar coses i particulars que ha experimentat en el decurs de la vida [resposta orientativa]**.

- Creus que aquestes deuen ser les característiques habituals d'un dietari? Raona la teva resposta.
Sí, perquè es tracta d'un text en el qual una persona escriu les seves vivències, amb una periodicitat que pot ser regular o irregular, immediatament després que hagin succeït.

17. Informa't del que va passar a Xàtiva i després escriu una entrada de dietari com si hi haguessis estat present i expliquessis les teves vivències.

..... de ..... de 1707

Les tropes de Felip V van entrar a la ciutat de Xàtiva i la van saquejar i cremar. Van matar molts habitants i van deportar els supervivents. Després, la van rebatejar amb el nom de Colonia Nueva de San Felipe. Es pot trobar informació sobre aquests fets a [http://ca.wikipedia.org/wiki/Setge_de_X%C3%A0tiva_\(1707\)](http://ca.wikipedia.org/wiki/Setge_de_X%C3%A0tiva_(1707))

- 18.** En la pàgina 20 l'autor utilitza el pla sencer i en la pàgina següent, el pla general. Consulta el glossari que apareix a l'annex 1, explica com són aquests tipus de plans i per què creus que els ha triat en cada cas.

Pàgina 20

Pàgina 21

El pla sencer (PS) presenta els personatges de cos sencer, però no se'n veu l'entorn. Són els personatges els que adquireixen el protagonisme. A la pàgina 20, l'autor ens vol mostrar els personatges en una escena de guàrdia.

En el pla general (PG) es presenten els personatges en l'entorn que els envolta. Abasta gran part de l'escenari del voltant. Integra els personatges en el seu ambient. S'utilitza per començar una escena o per situar una acció. A la pàgina 21, l'autor vol que veiem una escena de mercat i l'inici de la construcció de la piràmide del Born.

19. A la pàgina 22 es fa esment als botiflers i es diu que la majoria van marxar de la ciutat.

■ Consulteu un diccionari o una enciclopèdia i expliqueu quin és el significat de la paraula botifler.

En la Guerra de Successió, partidari de Felip V. (IEC)

■ Segons el que s'explica en el llibre,

• Qui rebia aquest nom?

S'anomenaven botiflers els partidaris de Felip V, durant la Guerra de Successió, a València i a Catalunya

• On van anar els botiflers?

Van anar a Mataró, a Badalona, Granollers, etc.

• Per què van marxar de la ciutat?

Van marxar de la ciutat per por de les represàlies.

20. Al llibre apareix una caixa de núvia.

■ En quina pàgina apareix?

A la pàgina 22.

■ Amb quin esdeveniment se la pot relacionar?

Amb la notícia, que apareix a la mateixa pàgina, que aviat arribaria a Barcelona Elisabet Cristina de Brunsvic per casar-se amb Carles III.

■ Busqueu informació i expliqueu què contenia una caixa de núvia.

Eren les caixes on la núvia duia el dot. Tenia una tapa, pany i clau i, al costats, calaixets per a petits objectes. L'interior de la tapa era sovint el suport d'un dibuix, pintura o relleu. L'exterior es decorava amb pintures que mostraven paisatges o altres escenes.

21. Llegeix de la pàgina 23 a la 28 i observa'n els dibuixos amb atenció. Després fes aquestes activitats:

■ Explica quines ciutats van caient en poder dels borbònics.

Lleida capitula el dia 14 de novembre de 1707 (pàg. 24) i Tortosa també ha capitulat (pàg. 27).

■ Explica breument com es viu a Barcelona en aquests moments.

A Barcelona es viu amb escassetat de recursos, però encara es fa vida força normal.

■ Busca un pla de detall en aquestes pàgines.

Les monedes de dos rals (pàgina 23).

- Com intueixes l'ànim de l'autor del dietari? Justifica la teva intuïció. Està preocupat i amb es va desanimant. Es nota en frases com ara les següents:
  - Veurem què passa a l'adrogueria... (pàg. 23).
  - Tant de bo les tropes del rei Carles puguin aturar-lo I no hàgim de patir un altre setge... (pàg. 24).
  - Com si fos una metàfora de tot plegat, les obres del Born s'han aturat per manca de recursos. [...] Després de tantes presses! (pàg. 27).
- Com anomena l'autor del dietari els romanços de cec?
Literatura de canya i cordill.

- Fixa't en la il·lustració de la pàgina 25 i explica per què rebien aquest nom.
Rebien aquest nom perquè penjaven les pàgines en un cordill aguantant-les amb canyes.
- Quina finalitat tenien?
Eren narracions en vers d'esdeveniments popularment coneguts.
- Quan van desaparèixer?
Van desaparèixer quan la gent ja sabia llegir.

- 22.** Una característica dels dietaris és que són subjectius i l'autor pot expressar-hi les seves opinions i punts de vista. Busca en les pàgines que es relacionen a continuació expressions que demostrin aquesta subjectivitat.
- Pàgina 20: **La guerra sembla que no es vulgui acabar.**
  - Pàgina 21: Les notícies no són bones.
  - Pàgina 23: **Quin tros de bèstia...**
  - Pàgina 24: Quan comencin a circular aquestes monedes, potser valdrà més no acceptar-les.
  - Pàgina 27: **Tant de bo no hàgiu de patir mai un altre setge.**
- 23.** Marca en aquest plànol de Barcelona de l'annex 2 el recorregut de la comitiva reial per Barcelona que s'explica a la pàgina 28.
- 24.** Completa la part corresponent a les pàgines 19 a 28 a la taula de la pàgina 43.

BARCELONA, CIUTAT REIAL

25. Observa la il·lustració de la pàgina 30 i després fes aquestes activitats:

- A la pàgina 30 hi ha una imatge molt bonica de Barcelona. Quina és l'església que es veu al fons?

L'església de Santa Maria del Mar.

- Qui són els personatges que hi apareixen en primer terme?

En Crusells i en Ferdinando Galli da Bibbiena.

- És una perspectiva habitual de la ciutat?

- Des de quin punt de vista està feta?

No és una perspectiva habitual, perquè és una perspectiva feta des del moll, de dins del mar.

- Busca un braser en aquestes pàgines; digues on apareix i per a què serveix.

A la pàgina 32 apareix un braser fumejant. Era un recipient per escalfar-se on es posava carbó i s'encenia perquè fes brases.

26. Llegeix les pàgines 29, 30, 31, 32 i 33 i contesta les preguntes que trobaràs a continuació.

- Després de l'arribada dels reis a Barcelona, quin ambient es respira en els textos i les il·lustracions d'aquestes pàgines?

Es respira un ambient de cort, de luxe, de benestar...

- Quina controvèrsia es produeix entre els artistes de la ciutat?

El fet que no hi ha gaire feina a causa de la guerra, però hi ha pintors estrangers a la cort que sí que tenen feina.

- I tu, què en penses, d'aquesta controvèrsia?

Resposta oberta.

- Busca un primer pla en aquestes pàgines.
En Ferdinando Galli (pàg. 31).
L'Anna posant-se les arracades (pàg. 31).
Els pintors (pàg. 33).

27. Llegeix de la pàgina 34 a la 38. Després, fes aquestes activitats:

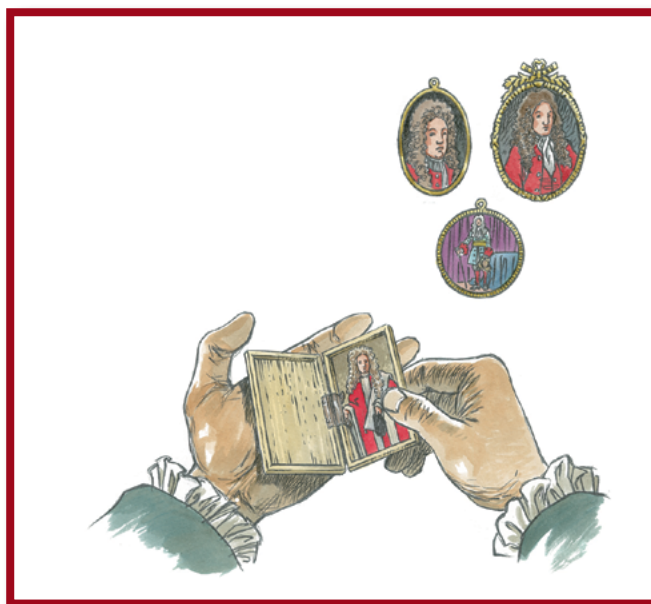
- Quant de temps passa des de la pàgina 34 fins a la pàgina 38?
Gairebé un any.
- Segons el que apareix en aquestes pàgines, quines activitats es fan a la ciutat?
La gent juga als parcs i als triquets, i continua treballant. Es fan òperes i xerrades sobre pintura i arquitectura.
- I què es diu sobre la guerra?
Sobre la guerra es diu que arriben a Barcelona quinze naus amb tropes i vint vaixells amb provisions. També que es continuen fent guàrdies, i es diu que els comandaments anglesos es barallen amb els austríacs.
- Observa la imatge de la pàgina 38 i tria la resposta que explica millor què vol aconseguir l'autor del llibre amb el punt de vista d'aquesta il·lustració :
  - Vol ensenyar la ciutat des de Montjuïc, perquè el lector s'adoni que Barcelona té mar.
  - Ensenyar les naus que hi ha al port disposades a atacar.
  - Mostrar el punt de vista que té l'autor del dietari des de la guàrdia que fa a Montjuïc.

28. Completa la part corresponent a les pàgines 29 a 38 a la taula de la pàgina 43.

pàg.
39-49

MORT DE JOSEP I SENSE DESCENDÈNCIA

29. Observa els medallons que apareixen a la pàgina 40. Digues quin pla s'ha utilitzat en cada retrat.

- En el de més a l'esquerra: primer pla.
- En el de la dreta: pla mitjà.
- En el del mig: pla sencer.
- En el que té a les mans en una capseta: pla americà.

30. Després de llegir i observar amb deteniment la pàgina 41, explica el significat de l'expressió «Fer safareig».

El safareig era el lloc on es trobaven les dones per rentar. Allà s'explicaven les novetats. És una expressió que encara s'utilitza per dir que es parla de terceres persones per explicar-ne xafarderies.

31. Observa la cuina que apareix amb tot detall a la il·lustració de la pàgina 44 i fes les activitats que trobaràs a continuació.

- Localitza-hi els estris que hi ha.
Xocolatera, escalfador, cassoles, setrill, manxa per al foc, clemàstecs per penjar-hi les olles sobre el foc, morter, sedàs, pala, tapadores, llàntia, gerres, pastera, etc.
  - Tria un objecte i després dona pistes als teus companys perquè endevinin de quin objecte es tracta i en diguin el nom. Abans de començar, poseu-vos d'acord sobre quina mena d'informació cal donar (lloc on es troba, utilitat, lletra per la qual comença...).
- Resposta oberta.

32. Digues la funció de les il·lustracions de les pàgines 43 i 44:

- Il·lustrar estrictament el que diu el text.
- Mostrar detalls del que s'hi explica.**
- Causar el desconcert en el lector i dibuixar coses que no hi tenen res a veure.
- Justifica la resposta que has triat.
Mostrar més del que diu el text. Pel fet que són pàgines sense color, les il·lustracions es poden relacionar també amb l'estat d'ànim i els sentiments de l'autor del dietari sobre el que explica el text.

33. A què juguen els nens de la il·lustració de la pàgina 45?

Els nens juguen a l'alquerc, un joc de tauler.

- Ha perdurat aquest joc al llarg del temps fins als nostres dies?
Ha perdurat fusionant-se amb el tauler d'escacs i ha donat lloc al joc de dames.
- Creus que en una guerra els nens juguen?
En una guerra els nens també juguen, si poden.

34. Per parelles, inventeu-vos una quarteta semblant a la que hi ha a la pàgina 46 sobre alguna festa del cicle de l'any que us agradi. Pot ser el mateix Carnestoltes.

Resposta oberta.

35. Fixa't en la pàgina 47:

- Qui era Viladomat, el pintor que apareix a la pàgina 47?
Antoni Viladomat i Manalt (abril de 1678 - 22 de gener de 1755) fou un pintor barroc català.

- És un pintor conegut a casa nostra?

És un pintor molt conegut a Catalunya, que va deixar molta obra feta. A Barcelona hi ha una estàtua que el representa i un carrer que du el seu nom.

36. Llegeix i observa les pàgines 45 a la 49:

- Què ens mostren les imatges?

Ens mostren escenes de la vida quotidiana.

- I els textos, de què parlen?

Els textos parlen de la situació del país i de la ciutat, de la gent i de les seves ganes de festa. També parlen de les activitats quotidianes i de fets històrics, com la mort del germà del rei, així com de les mancances de productes que hi ha a la ciutat.

- Tria una opció per explicar la diferència que hi ha entre la informació que donen les il·lustracions i la que donen els textos :

L'autor ha dibuixat allò que l'adroguer s'imagina que passarà.

L'autor ha volgut ensenyar que mentre passen uns fets en la guerra, en la vida quotidiana la gent intenta fer el mateix que si no hi hagués guerra.

L'autor vol aprofitar per ensenyar més coses de les que explica el text.

- Quina impressió ens transmet el diari en aquestes pàgines? Expressa-ho en una frase.

Resposta oberta. Per exemple, «La vida continua».

37. Completa la part corresponent a les pàgines 39 a 49 a la taula de la pàgina 43.

BARCELONA SENSE EL REI CARLES III

38. Observa el dibuix de la pàgina 51 i relaciona'l amb la dita escrita en lletra manuscrita i tinta vermella. Quin significat té?

Els treballadors van a peu i carreguen i descarreguen els vaixells. En canvi, els rics que hi arriben o que marxen, van en cotxe.

39. A partir del contingut de les pàgines 50, 51 i 52, elabora la portada d'un diari que contingui les notícies següents.

- Partida de l'Arxiduc i proclamació d'emperador de Carles III.
- Pacte de Gènova.
- Saquejos a la ciutat.
- Pau d'Utrecht.

Maquetar la distribució d'una portada de diari.

Resposta oberta. Es pot repassar prèviament l'estructura de la notícia periodística (<http://blocs.xtec.cat/elteuespai/els-mitjans-de-comunicacio/la-noticia-definicio-i-estrucura/> [consulta juliol 2014])

40. Observa el dibuix de la pàgina 53, que és d'un interior. Com s'il·luminaven els interiors de les cases en una època en què no hi havia electricitat?

S'il·luminaven amb foc. I utilitzaven canelobres, ciris i espelmes, i llànties d'oli, i llanternes (p. 53). L'exterior s'il·luminava amb atxes i teieres.

41. Descriu la barberia que apareix a la pàgina 55, tot comparant-la amb les perruqueries actuals.

El barber afaitava els clients, que duien perruca. El mateix client aguantava la palangana on hi havia l'aigua que es feia servir per afaitar. Per entretenir els clients, es tocava la guitarra a les barberies; ara hi ha fil musical o televisió...

42. A la pàgina 57 es parla d'embarcacions. Amb l'ajuda d'un diccionari i d'un cercador, relaciona el nom amb la descripció i després acompanya cada definició d'una imatge de l'embarcació corresponent.

Xalupa: B	A: Antic vaixell de guerra de rem i de veles auxiliars.
Fragata: D	B: Embarcació de pesca costanera.
Llagut: C	C: Barca amb rem destinada a la pesca o al tràfec.
Galió: E	D: Nau de tres o més arbres de tres peces, tots creuats.
Galera: A	E: Vaixell de càrrega o de guerra, gran, sense rem, amb tres o quatre arbres de veles, generalment quadrades.

43. Completeu la part corresponent a les pàgines 50 a 58 a la taula de la pàgina 43.

EL TRACTAT D'UTRECHT I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES

44. En la pàgina 59 apareix un guardacantó:

- Localitza'l i digues quina funció creus que feien.

El guardacantó és una pedra que protegeix contra el frec de les rodes dels vehicles una cantonada o els muntants d'un portal. En aquest cas és a la cantonada del carrer.

- En queden en algunes cases, de guardacantons? On?

En queden a les entrades d'algunes cases de barris antics de les ciutats, en algunes masies, en carrers estrets, etc.

45. A pàgina 61 es parla dels miquelets. Consulta la pàgina 113 i explica qui eren. Eren membres de la milícia, voluntaris o mercenaris, reclutats per la Diputació o Junta de Guerra.

46. A la pàgina 61 surt un militar a cavall, Villarroel i a la pàgina 63 s'esmenta Rafael Casanova. Busca informació si et cal i digues si es tracta de personatges reals o ficticis i explica en cinc línies qui eren i què van fer.

Tots dos van ser personatges reals.

Antonio de Villarroel (Barcelona, 1656 - la Corunya, 22 de febrer de 1726) va ser un militar defensor de Barcelona durant el setge del 1714. Nascut a Barcelona, fill d'un militar benestant, procedent de Vilanova dos Infantes (Celanova, Galícia), i de mare asturiana.

Rafael Casanova (Moià, *circa* 1660 - Sant Boi de Llobregat, 2 de maig de 1743), advocat i polític català partidari de Carles d'Àustria durant la Guerra de Successió Espanyola, fou el darrer conseller en cap de Barcelona (1713-1714). La seva figura ha esdevingut un exemple del ciutadà compromès en la lluita contra la tirania i un símbol de la defensa de les institucions catalanes d'autogovern. És objecte d'homenatge durant la Diada Nacional de Catalunya, a l'estàtua que té erigida a la plaça Urquinaona de Barcelona.

47. Llegeix (text i imatge) amb atenció les pàgines de la 59 fins a la 74. Després, fes aquestes activitats:

- Busca informació, explica breument què diu el tractat d'Utrecht i relaciona'l amb la frase «Que Déu ens ampari» que hi ha a la mateixa pàgina.

El Tractat d'Utrecht diu que Catalunya queda en mans de Felip V i que els aliats deixen de defensar-la (es pot trobar informació sobre aquest tractat a l'[Enciclopèdia Catalana](#) i a la [Viquipèdia](#). La frase fa referència al fet que els catalans saben que el nou rei els farà pagar l'oposició que li han demostrat. Ja han vist com les ha gastat a Xàtiva i a València. Per això pensen que, sense l'ajut dels aliats, estan perduts.

- Per què creus que la majoria de pàgines no són en color? La pàgina 63 té color? Explica la relació que tenen el color i el que s'hi explica.
La majoria de pàgines no són en color, perquè l'autor vol mostrar la decadència que sofreix la ciutat durant aquest període. El que s'hi explica és molt trist i l'autor en vol deixar constància.
- Ara explica en què consisteix el setge de Barcelona.
Barcelona va ser envoltada pels exèrcits borbònics, que no permetien l'entrada a la ciutat ni de persones ni de provisions. Mentrestant, els assetjants anaven bombardejant i atacant la ciutat per diferents flancs amb l'esperança que els habitants es rendissin.
- Quin dia es va acabar?
El setge de Barcelona es va acabar l'11 de setembre de 1714.
- A quin dia correspon l'última entrada del dietari?
Al 10 de setembre de 1714.
- Què s'explica en aquesta entrada?
L'avís de l'últim atac dels borbònics i l'esperança de l'autor del dietari de retrobar-se amb la seva família.

48. Completeu la part corresponent a les pàgines 59 a 74 a la taula de la pàgina 43.

L'ATAC DELS BORBÒNICS

49. Explica el significat d'aquestes últimes pàgines del dietari:

- Quina aspecte tenen les pàgines?
De pàgines de dietari en blanc amb el cantons inferiors cremats.
- Quin text hi apareix? Cap. Quin significat creus que pot tenir, això?
Que l'escriptura del dietari ha quedat interrompuda per la batalla.
- Quina és l'última data?
L'última data és el 10 de setembre de 1714.
- Què va passar l'endemà? Barcelona va ser vençuda.

Les traduccions del dietari

1. En les pàgines 78-109 hi ha la traducció al castellà i a l'anglès del dietari que acabes de llegir. Fes aquestes activitats i després comprova que les traduccions que has fet siguin correctes:

- Tradueix al castellà la frase de la pàgina 27 «Tant de bo no hàgiu de patir mai un altre setge».

La traducció que apareix al llibre és: «Ojalá no tengáis que sufrir nunca otro asedio».

- Tradueix a l'anglès aquesta frase treta de la pàgina 66: «I tu, petit o petita, en quin món de bojós viuràs?».

La traducció que apareix al llibre és: «And you, my little one, what kind of mad world will you grow up to see?».

- Tradueix aquestes paraules al català. Després feu un concurs de lletrejar-les en les dues llengües. Queda eliminat qui s'equivoca.

asedio = setge
barceloneses = barcelonins
eclipse = eclipsi
cautivo= captiu
desplazarse = desplaçar-se
fenómeno = fenomen
perjudicial = perjudicial
ojalá = tant de bo
mañana = demà
celebrado = celebrat
milicia = milícia
diestro = destre
bautizado = batejat
colegio = col·legi
miércoles = dimecres

d) Feu el mateix amb aquestes paraules angleses:

war = guerra
many= bastants
city = ciutat
works= feines
troops= tropes
pyramid= piràmide
shop= botiga
winter= hivern
assistant= dependent
king= rei
today= avui
cold= fred
believe= creure
bickering= disputar
girls= noies
never= mai
Wednesday= dimecres

2. Per parelles, imagineu-vos el diàleg que poden tenir els personatges d'aquestes il·lustracions i escriviu-lo en anglès. Podeu fer servir com a ajuda les traduccions a aquesta llengua que apareixen al final del llibre (pàgines 78-109).

A

B

C

D

3. A més d'aquestes traduccions que apareixen al final del llibre, al llarg de la narració apareixen en el text paraules en altres llengües:

- Quines paraules són?
- En quines llengües?
- Per que estan en aquesta llengua?

- A la pàgina 25, apareix un romanç de cec escrit en castellà.

- A les pàgines 30, 31, 36 i 70 apareix l'expressió el «capo mastro maggiore...» per referir-se al pintor de la Cort de Carles III Ferdinando Galli da Bibbiena. Estan en italià perquè aquest artista és de Bolonya.
- A la pàgina 70 apareix el títol d'una obra de Galli en italià, que també apareix reproduïda a la il·lustració. Surt en italià perquè és la llengua en la qual està escrita l'obra.
- A la pàgina 32 apareix en italià el títol d'una òpera (Zenobia in Palmira). Deixant de banda el fet que en aquest cas particular l'autor és italià, en aquella època a la major part dels països d'Europa era habitual escriure les òperes en italià.

El llegat

1. Tria l'accepció de la paraula llegat que cregueu que és més adequada al sentit que té en aquesta pàgina i justifiqueu la vostra tria.

- Allò que una persona deixa en herència en el testament o en el codicil.
- Disposició per causa de mort que implica una adquisició de béns a títol particular.
- Allò que una generació deixa en herència a una altra.

2. Fixa't en la pàgina 110:

- Qui ha escrit el text de la pàgina 110?
L'Oriol Garcia Quera, l'autor de l'obra.
- A qui s'adreça?
Al lector.
- Amb quina intenció?
Homenatjar aquells barcelonins que van sofrir el setge. I que els lectors actuals, al cap de 300 anys, coneguïn aquells fets.

Els personatges

1. Després de llegir l'explicació de l'autor sobre els personatges, quins creus que són els personatges que apareixen en la narració que no són històrics, és a dir, que no s'inspiren en personatges que hagin existit realment?

El que representa que és l'autor del dietari, Jaume Ribes i la seva família i, en general, tots els personatges que pertanyen a la mateixa extracció social que ell (veïns, membres d'altres oficis, soldats...).

2. Com que el llibre està escrit i dibuixat com si fos un dietari, tota la narració ens arriba des del punt de vista del personatge de Jaume Ribes, tot i que a ell no el veiem mai dibuixat. A partir de la informació que apareix al llibre i de les vostres deduccions, completa la fitxa següent sobre el personatge.

Dibuix del personatge	Nom .....
	Edat .....
	Lloc de residència .....
	Ofici .....
	Aficions .....
	.....
	Membres de la seva família .....
	.....
	.....
	Personalitat .....
.....	
Idees polítiques	
.....	

- Quin creus que devia ser el destí final d'aquest personatge?
Resposta oberta. Al llibre no queda clar. Tant pot ser que se salvés com que morís en el setge. En tot cas, per les pàgines cremades del final de llibre podem pensar que va participar en alguna acció violenta o en va ser víctima.

3. Digues els noms dels personatges que apareixen en aquestes il·lustracions, quina relació tenen amb l'adroguer i quines conseqüències va tenir per a cada un d'ells la guerra.

A

B

- La dona (Anna) i els fills (Tomàs i Carme) de l'adroguer. La figura que apareix al fons és Joan Planes, un miquelet refugiat que els va conduir fora de la ciutat per portar-los a un lloc segur. A causa de la guerra, la família va haver de fugir de la ciutat. El destí final no el sabem, però es pot suposar que es devien salvar i que després van tornar a la ciutat, on devien patir les conseqüències de la repressió.
- Pau Prim, Antoni Viladomat i Pere Crusells. Són pintors i, en el cas de Crusells, amic de l'adroguer. Tenen relació amb l'adroguer per la seva afició al dibuix. Pateixen les conseqüències de la guerra de diferents maneres: els encàrrecs que reben van en funció de la situació política i econòmica per les quals va passant el país.
- Crusells i la seva dona, Xesca. Crusells és amic de l'adroguer i la Xesca és la padrina de la seva filla. La Xesca mor a causa dels bombardeigs de la ciutat de Barcelona.

4. Per que creus que no apareix la imatge de l'adroguer?

Perquè és el que fa els dibuixos i explica els fets. Els que veiem i llegim és la seva visió dels fets.

Activitat de síntesi

1. Completa la taula següent amb els fets que s'expliquen en les entrades del dietari que apareixen a la primera columna. Us heu de fixar tant en el text com en les il·lustracions.

	FETS PERSONALS I DE LA VIDA QUOTIDIANA	FETS HISTÒRICS/ARTÍSTICS/CULTURALS...
Dimecres, 12 de maig de 1706	La ciutat es queda a les fosques a causa d'un eclipsi de Sol.	Arribada de la tropa aliada i aixecament del setge del duc d'Anjou.
Dimecres, 23 de juny de 1706	Visiten l'adrogueria els pintors Pau Priu i Pere Crusells, amics de l'adroguer.	Carles III ha deixat Barcelona per dirigir una ofensiva contra Felip d'Anjou. El nou conseller en cap de la ciutat és Joan Claresvalls.
Dimarts, 17 d'agost de 1706	Bateig de Carme, la filla de l'adroguer.	Pere Crusells participa en la creació d'una escultura dedicada a la Immaculada Concepció per commemorar la fugida de l'exèrcit borbònic.
Dimecres, 29 de desembre de 1706	A l'adrogueria estan atrafegats venent neules i torrons.	L'exèrcit de Carles III ha obtingut victòries a Ramallies i a Torí, ha entrat a Madrid i València i ell ha estat proclamat rei de Mallorca, Eivissa i Menorca.
Dimarts, 22 de març de 1707		Carles III ha tornat a la ciutat.
Dijous, 5 de maig de 1707	A Barcelona es viu amb normalitat [text i il·lustracions].	Pere Crusells ja ha acabat la seva feina en l'escultura de la Immaculada Concepció. Lleida s'ha rendit i els exèrcits borbònics l'han saquejat. Això és una mala notícia perquè representa un avanç dels exèrcits borbònics.
Dimecres, 25 de juliol de 1708	Els fills grans de l'adroguer juguen a casa tranquil·lament.	Tortosa s'ha rendit i els païsans rebels han estat represaliats. Les tropes borbòniques porten la iniciativa. S'han paralitzat les feines de l'escultura de la Immaculada Concepció en les quals participava Pere Crusells.

Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer
Orientacions didàctiques

Dijous, 16 d'agost de 1708	<p>Aniversari de la filla petita de l'adroguer, Carme. Ho celebren menjant un pastís de xocolata amb la Xesca, la dona d'en Viladomat, que és la seva padrina.</p> <p>Viladomat tornarà a Barcelona amb la família.</p>	<p>Protesta popular davant el Palau Reial, encapçalada per les tropes que han arribat de Tortosa contra els membres de la cort de Carles III, que no semblen capaços de defensar Catalunya.</p>
Divendres, 5 de juliol de 1709	<p>L'adroguer i la seva dona assisteixen a l'òpera. Els ha convidat en Galli, l'autor de l'escenografia.</p>	<p>El resultat de la guerra a Europa és favorable a Carles (victòries de Oudenaarde, Malplaquet, ocupacions de Sardenya i Menorca) i hi ha l'esperança que pugui recuperar els territoris perduts a mans dels borbònics.</p>
Dimarts, 13 de gener de 1710	<p>Pere Crusells ha estat nomenat administrador del Col·legi de Pintors.</p> <p>La gent continua amb les seves activitats de lleure, com ara practicar jocs de pilota.</p>	<p>Han arribat vaixells amb tropes de refresc i provisions.</p>
Dimarts, 29 d'abril de 1710	<p>L'adroguer fa guàrdia a Montjuïc.</p>	<p>Hi ha disputes en el comandament de l'exèrcit aliat entre els oficials anglesos i austríacs.</p>
Divendres, 20 de juny de 1710	<p>A l'adrogueria venen productes pirotècnics amb motiu de la festivitat de Sant Joan.</p> <p>Continua l'activitat normal a la ciutat, es canten coples i es pren xocolata.</p>	<p>Van arribant soldats de diferents nacionalitats a la ciutat, ja hi ha més de 25.000 soldats estrangers a Barcelona.</p>
Divendres, 20 de juny de 1710	<p>La família de l'adroguer va a la casa que han llogat Crusells i la seva família. Jaume Ribas i l'adroguer s'ensenyen les seves obres l'un a l'altre.</p>	<p>Carles III ha vençut Felip en la batalla d'Almenar el 26 de juliol.</p>
Dilluns, 29 de desembre de 1710		<p>Després de les derrotes de Brihuega i Villaviciosa, l'exèrcit aliat es retira. Girona està assetjada per l'exèrcit borbònic.</p>
Dissabte, 2 de maig de 1711	<p>Els fills de l'adroguer van a escola i llegeixen uns versos que mostren la intranquil·litat del poble de Barcelona davant dels esdeveniments polítics.</p>	<p>Mort de Josep I, germà de Carles III, que passa a ser hereu de l'imperi austríac. Això pot representar un canvi en les aliances dels països participants en la guerra.</p>

Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer
Orientacions didàctiques

Dimarts, 14 de maig de 1711	A l'adrogueria no es poden reposar les mercaderies per falta de subministrament. L'activitat de la ciutat s'atura.	Ha arribat blat a la ciutat i s'han adoptat mesures per evitar que hi hagi especulació. S'han aturat per falta de fons les pintures que Viladomat feia a l'església de Sant Miquel.
Diumenge, 27 de setembre de 1711	Es produeixen aldarulls pel carrer	El rei Carles III marxa a Viena. També marxa Galli.
Dimecres, 28 d'octubre de 1711	A Barcelona, la gent agredeix i insulta els soldats anglesos que s'estan embarcant a causa del canvi d'aliances entre els països que participen a la guerra.	Carles III ha estat proclamat emperador del sacre Imperi Germànic i els anglesos li retiren el suport per evitar la seva hegemonia a Europa.
Dilluns, 18 de gener de 1712	Es posen llums a les portes i finestres de les cases per evitar els robatoris. La família de l'adroguer amaga provisions per si hi ha escassetat d'aliments.	
Divendres, 8 d'abril de 1712	La vida quotidiana continua normalment (barberia).	Les posicions dels dos exèrcits es mantenen pràcticament iguals des de fa 2 anys. Rumors que Catalunya pot ser abandonada a la seva sort en els pactes del Tractat d'Utrecht.
Dimarts, 21 de març de 1713	La vida quotidiana continua normalment (vendedor ambulànt).	L'esposa de Carles III abandona Barcelona, la qual cosa es considera un mal presagi, i s'hi queda com a virrei i capità general el mariscal Starhemberg. Viladomat rep l'encàrrec de fer un retrat al mariscal.
Dilluns, 8 de maig de 1713	La guerra dona feina a molts oficis (fusters, pedrenyalers...).	Hi ha rumors que l'exèrcit imperial està fent preparatius per abandonar la ciutat.
Dilluns, 12 de juny de 1713	El poble considera que Starhemberg és un covard.	S'ha firmat el Tractat d'Utrecht entre Lluís XIV i els aliats, pel qual Catalunya queda sota el domini del duc d'Anjou, Felip V, rei de la monarquia hispànica. Starhemberg retirarà les tropes aliades i Barcelona es queda sense cap protecció estrangera.

Barcelona 1706-1714. Dietari d'un adroguer
Orientacions didàctiques

Diumenge, 9 de juliol de 1713	<p>Se celebra pels carrers la decisió de resistir l'atac de l'exèrcit borbònic.</p> <p>S'han fet processons per invocar l'ajuda divina per prendre la decisió més encertada.</p>	<p>La Junta de Braços publica la resolució de resistir contra les tropes de Felip, malgrat la diferència de forces.</p> <p>Starhemberg abandona la ciutat amb les últimes tropes aliades.</p>
Dissabte, 12 d'agost de 1713		<p>L'exèrcit borbònic sota el comandament del duc de Pòpoli ocupa ràpidament el territori català i encercla Barcelona.</p> <p>La junta de govern de Barcelona nomena comandant de les tropes que defensen la ciutat el tinent mariscal Antoni de Villarroya.</p> <p>Es projecta una expedició militar comandada pel diputat Antoni Berenguer i el general Nebot per agrupar les partides de miquelets i intentar trencar el setge.</p>
Divendres, 6 d'octubre de 1713	<p>Escassegen els aliments i altres productes.</p>	<p>Retorna l'expedició de Berenguer i Nebot a Barcelona, després d'haver fracassat en el seu objectiu i d'haver provocat la repressió de l'exèrcit borbònic sobre la població.</p> <p>Es fan judicis contra els desertors i els sospitosos de traïció o d'espionatge.</p>
Dimecres, 17 de gener de 1714	<p>A Barcelona falten els aliments. Tot i que encara van entrant provisions a la ciutat, no n'hi ha prou per alimentar els seus habitants i els refugiats que hi van arribant.</p>	<p>A diferents poblacions de Catalunya es produeixen aixecaments contra les tropes borbòniques a causa de l'impost que aquestes tropes volen cobrar per mantenir-se.</p>
Dijous, 5 d'abril de 1714	<p>Crusells ha enviat la família fora de Barcelona i l'adroguer es planteja si és convenient fer el mateix, davant de la possibilitat que l'exèrcit borbònic ataquí la ciutat.</p>	<p>Els borbònics comencen els bombardejos de la ciutat.</p> <p>El Consell de Cent ha assumit el govern de Catalunya en substitució de la Generalitat.</p>
Dilluns, 9 de juliol de 1714	<p>L'adroguer està preocupat perquè no rep notícies de la seva família (que, per seguretat, ha abandonat la ciutat).</p> <p>La ciutat pateix un bombardeig molt intens, la gent no surt al carrer, només ho fan els combatents i els serveis de seguretat.</p>	<p>Els borbònics han interceptat un comboi que venia de Mallorca amb armes i provisions.</p> <p>El mariscal Berwick, cap de les forces borbòniques que assetgen la ciutat, endureix el bloqueig.</p>

Dimecres, 15 d'agost de 1714	L'adroguer rep la notícia que la seva família es troba sana i estalvia en un lloc segur i s'assabenta que ha tingut una altra filla.	Unes quantes companyies de la Coronela rebutgen l'atac borbònic del baluard de Santa Clara, malgrat la gran diferència de forces a favor dels borbònics.
Dijous, 6 de setembre de 1714	La ciutat ha quedat destruïda i la gent es mor de gana o de malalties. Malgrat això, hi ha el convenciment que s'ha de defensar la ciutat fins a la mort.	La ciutat ha rebutjat una oferta de rendició del comandament borbònic.
Dilluns, 10 de setembre de 1714	La companyia dels adroguers està destinada a Montjuïc, i el dietarista es prepara per participar en la batalla, amb la idea de travessar les línies borbòniques per arribar fins on es troba la seva família.	Es preveu que l'atac definitiu de les tropes borbòniques a la ciutat sigui l'endemà i els barcelonins es preparen per a una defensa ferotge.

- Pots elaborar una línia del temps amb els esdeveniments més destacats de la taula.

DESPRÉS DE LLEGIR

Conversa literària

Organitzeu a l'aula una conversa literària sobre el llibre, a l'estil dels clubs de lectura³.

Les preguntes que es proposen a continuació, que són orientatives, poden ajudar a conduir la conversa. No és tan important buscar respondre-les com crear un clima de confiança en què tots els alumnes puguin expressar les seves opinions i impressions sobre el llibre, això sí, argumentant-les, mirant de fugir del mer «m'ha agradat».

- Després de llegir el llibre, és com us l'havíeu imagina't? ⁴
- Creieu que us ha ajudat a conèixer millor l'època en què es desenvolupen els fets? Us heu quedat amb ganes de saber-ne més coses? Quines?
- El fet que es tracti d'un llibre amb il·lustracions, quina influència creieu que té en la lectura?
- Us han agradat els dibuixos? Per què?
- Us agradaria llegir altres obres amb aquest format d'àlbum il·lustrat? Per què?
- Us agraden les obres de ficció amb temàtica històrica? Per què?
- Creieu que per a un autor és més fàcil escriure i dibuixar una obra que se situï en l'època actual o en una època històrica passada? Per què?
- Si poguéssiu conèixer l'autor, què us agradaria preguntar-li?
- Quins són els personatges principals?
- Com reaccionen els personatges davant de la situació que viu la ciutat de Barcelona?
- Com creieu que hauríeu reaccionat vosaltres i la vostra família en una situació de guerra com la que s'explica al llibre?
- El recomanaríeu a una altra persona? Amb quins arguments?
- Creuen que és una obra ben feta?
- ...

³ Si es vol organitzar un club de lectura al voltant del llibre, s'hi poden trobar orientacions, propostes i instruments a Portell, Joan (2010): *El club de lectura. El gust per la lectura 2010-2011*.

⁴ Podeu consultar les respostes a les preguntes de l'apartat "Abans de llegir" per comprovar si les hipòtesis que va fer abans de llegir el llibre s'han confirmat o no.

La vida a Barcelona el 1714

Feu grups i repartiu-vos els aspectes següents. Cada un dels grups, a partir de l'observació de les il·lustracions i de la informació que apareix al llibre, haurà d'elaborar un mural o una presentació il·lustrada (en paper o digital), de manera que, finalment, entre tots pugueu muntar una exposició sobre com era la vida a Barcelona durant la guerra de Successió.

A. La moda

El grup que treballi aquest aspecte, es fixarà en la manera de vestir de l'època:

- Com vestien els homes, les dones, els nens i nenes?
- Quins colors predominaven en els vestits?
- Quins colors predominaven en els vestits?
- Quins complements feien servir?
- Com anaven vestits els governants?
- Com es pentinaven els homes i les dones?
- Com era el calçat?
- ...

B. Les diversions

El grup que treballi aquest aspecte es fixarà en com passaven les estones de lleure en aquella època, en què no hi havia televisió ni internet ni telèfons mòbils:

- Quines eren les diversions preferides dels barcelonins el 1714?
- Com eren els teatres i quin tipus d'obres s'hi representaven?
- Quin tipus de gent anava a l'òpera?
- Què eren els triquets?
- Qui anava als cafès i a les tavernes?
- Quins eren els jocs més freqüents entre els adults?
- Què eren els romanços de cec?
- Quines festes hi havia i com se celebraven?
- A què jugaven els nens?
- Com se celebraven els aniversaris dels nens?
- Anava a l'òpera, la gent? Quina classe de gent?
- Es tiraven petards? En quines ocasions? Quins petards es tiraven?
- ...

C. Les cases

El grup que treballi aquest aspecte es fixarà en com vivia la gent en aquella època, en què no hi havia ni cuines elèctriques, ni rentadores, ni la majoria dels aparells que es fan servir ara:

- Com eren les cases per fora?
- Hi havia cases de pisos a Barcelona?
- Quin era el règim d'ocupació dels habitatges (lloguer o propietat)?
- Qui vivia en una casa?
- Quantes habitacions tenia una casa, normalment?
- Com eren les cuines i quins estris s'hi feien servir?
- Com eren els vàters?
- Com s'il·luminaven les cases?
- Com eren els mobles?
- Quina mena de coberts i tovallons es feien servir?
- Com eren els llits?
- ...

D. Els comerços

El grup que treballi aquest aspecte es fixarà en què compraven i venien, i com ho feien, la gent, en aquella època en què no hi havia caixes registradores ni ordinadors.

- Quins comerços hi havia?
- Què s'hi venia en una adrogueria?
- Com era una adrogueria? Les actuals, s'hi assemblen?
- Com s'exposaven els productes?
- Com s'embalaven?
- Com es mesuraven?
- Què s'hi venia, a la farmàcia?
- Com era una farmàcia?
- Com es feia el mercat?
- Quins productes es venien al mercat?
- ...

E. Els oficis

El grup que treballi aquest aspecte es fixarà en els oficis vigents en aquella època: quins perduren? Quins han desaparegut?

- Què eren les blanqueries?
- Qui eren les bugaderes?
- Què feien els pintors?

- Què ensenyaven els mestres?
- A què es dedicaven els bastaixos?
- Com es feia el transport de persones?
- Què feien els barbers?
- Què venien els venedors ambulants?
- Què feia l'esmolet? N'heu vist mai cap?
- Qui eren les bagasses?
- Què feien els capellans?
- Què feien els militars?
- ...

F. La música

El grup que treballi aquest aspecte es fixarà en quina classe de música es devia sentir en aquell moment: quins instruments sonaven? On s'escoltava música?

- Quina mena de música s'escoltava?
- Quins instruments s'utilitzaven?
- En quins llocs s'escoltava música?
- Qui tenia accés a la música?
- A quins espectacles assistien les classes més populars?
- Qui interpretava música i en quines ocasions?
- ...

G. L'exèrcit

El grup que treballi aquest aspecte es fixarà en qui formava l'exèrcit defensor del setge, com anaven armats i com anaven vestits els militars:

- Qui formava la Coronela?
- Qui eren els fusellers de muntanya?
- Com anaven vestits els uns i els altres?
- A qui obeïen els soldats?
- Quines armes tenien?
- Com lluitaven?
- Quines guàrdies feien?
- Com es defensaven?
- ...

Un cop cada grup hagi reunit la documentació i acabat l'elaboració del seu mural, es poden enganxar tots en un paper llarg d'embalar i penjar-lo al llarg d'algun passadís o del vestíbul de l'escola. En el cas de les presentacions digitals, es pot muntar una exposició digital.

Càmera i... acció!

Imagineu-vos que sou els impulsors de la versió cinematogràfica del llibre i que heu de presentar un dossier a uns productors per aconseguir el finançament. Elaboreu aquest dossier, que ha d'incloure com a mínim els apartats següents:

- El títol de la pel·lícula.
- Una presentació, amb la justificació de per què penseu que la pel·lícula pot ser un èxit de taquilla.
- Actors i actrius que cregueu que serien més adequats per als papers principals.
- Un cartell publicitari de la pel·lícula.

ANNEX 1

Glossari de recursos visuals

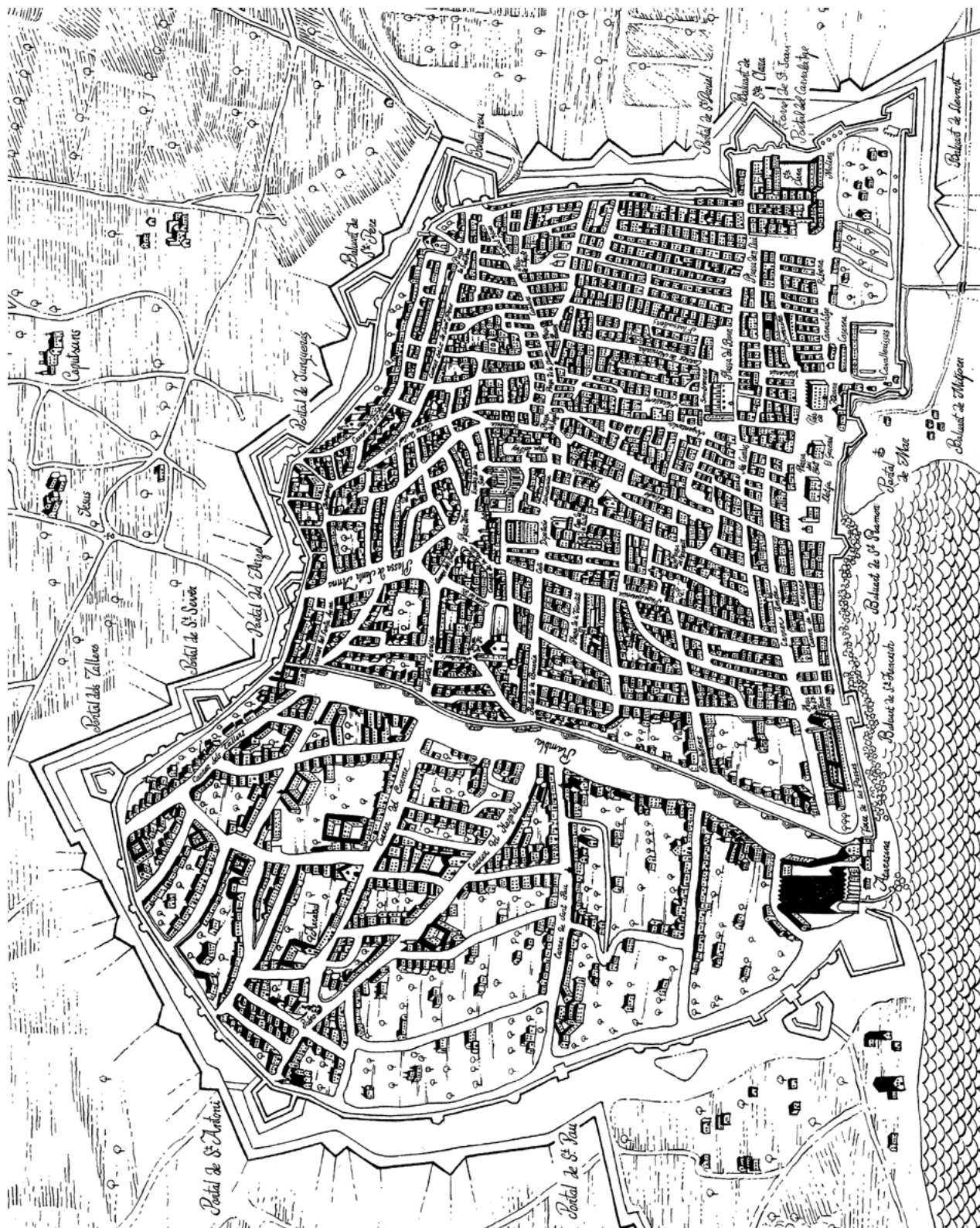
A la part gràfica del llibre s'utilitzen una sèrie de recursos que formen part del llenguatge visual:

- **Ús del color.** Si l'autor vol crear en el lector la sensació de misèria i destrucció, fa ús del color negre i els grisos (per exemple, a la pàgina 72); en canvi, si vol crear la sensació d'opulència, alegria i disbauxa, fa ús de molts colors i de tons alegres (pàg. 26).

- **Els plans.** El pla és la representació d'un objecte, un personatge o un espai, en una imatge, que depèn de la distància entre l'ull del dibuixant i la posició en què es trobin els elements representats. El pla defineix el grau d'allunyament o aproximació que el lector té respecte a l'enquadrament seleccionat, és com l'enfocament de la càmera, de manera que ens pot mostrar des de la fulla d'un arbre a un paisatge. Els plans tenen una funció visual o estètica i, alhora, ens ofereixen possibilitats dramàtiques importants si s'utilitzen adequadament. És per això que l'autor se serveix de diferents plans per fer fixar l'atenció del lector en una cosa més general o en un detall que ell considera important. Podem trobar els tipus de plans següents:
  - **Pla general:** ens mostra l'enquadrament general de l'entorn. Les figures humanes poden no aparèixer o quedar integrades en l'escenari. Exemples: pàgines 46 i 21.
  - **Pla sencer:** és l'enquadrament que recull la figura humana de cap a peus. Pàgina 64.
  - **Pla americà:** és el pla que emmarca la figura des del cap fins als genolls o malucs. (pàg. 36)
  - **Pla mitjà:** es veu l'objecte o persona fins a la meitat (la cintura, més o menys, en el cas de les persones), com en la pàgina 16.
  - **Primer pla:** és el que ens ensenya el rostre o una altra part del cos en primer terme. Pot aparèixer un objecte tot sencer. Per exemple: pàg. 33.
  - **Pla de detall:** ens ensenya una part petita amb tot el detall, com ara un ull, un objecte petit, etc. Exemples: pàgines 17 i 70.

- **El punt de vista.** Fa referència a l'angle de visió, és a dir, el lloc des d'on es veu la imatge. Poden ser:
  - **Normal:** la mirada del personatge coincideix amb el punt d'observació; pot ser frontal, lateral... (pàgina 39).
  - **Picat:** l'autor ens ensenya la imatge des de dalt. Com en les pàgines 12, 37 i 45.
  - **Contrapicat:** la imatge se'ns mostra de baix cap a dalt; exemples: pàgines 43 i 62.

- **Expressivitat.** Per ensenyar l'estat d'ànim dels personatges, el dibuixant fa servir una sèrie de convencions:
  - **Alegria:** direcció ascendent dels trets de la cara. Exemple, pàgina 29.
  - **Tristesa:** direcció descendent dels trets de la cara. Exemple, pàgina 67.
  - **Serenitat:** línies horitzontals i neutres [de la cara?]. Exemple, pàgina 36.
  - **Por, pànic:** ulls i boca molt oberts, i celles aixecades. Exemple, pàgina 65.
  - **Sorpresa:** trets arrodonits, ulls i boca oberts i celles arquejades. Pàgina 27.

ANNEX 2

Barcelona el 1714

Oriol Garcia Quera